

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 9 września 2016

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.564.24.2016.AJK

**Pan
Jacek Karnowski
Prezydent Miasta Sopotu
Urząd Miasta Sopotu
ul. Tadeusza Kościuszki 25/27
81-704 Sopot**

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo dziennikarza – Pana Jakuba Świderskiego, w którym podniesiono, iż wprowadzony przez Pana Prezydenta **zakaz polegający na nieudzielaniu mu jakichkolwiek informacji przez pracowników sopockich instytucji samorządowych**, uniemożliwia mu wykonywanie jego obowiązków zawodowych.

Kwestie dostępu prasy do informacji należy rozpatrywać z punktu widzenia podstawowej zasady demokratycznego państwa prawnego, jaką jest zasada jawności życia publicznego (art. 2 Konstytucji RP), zasady wolności prasy (art. 14 Konstytucji RP) oraz konstytucyjnego prawa obywatela do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej (art. 61 Konstytucji RP), a także konstytucyjnej wolności wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji (art. 54 ust. 1 Konstytucji RP), określanej jako wolność wypowiedzi (por. E. Ferenc-Szydelko, Komentarz do art.3(a) ustawy - Prawo prasowe, LEX 2013).

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z art. 3a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. z 1984 r., Nr 5, poz. 24; dalej jako: prawo prasowe): „w zakresie prawa dostępu prasy do informacji publicznej stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198)”. Co do zasady więc

udostępnianie informacji publicznej prasie odbywa się w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej, natomiast art. 4 ust. 1 ustawy z 1984 r. - Prawo prasowe poszerza katalog podmiotów zobowiązanych do udzielania prasie informacji o podmioty niewymienione w tej ustawie. Chodzi tu o przedsiębiorców i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz nie działające w celu osiągnięcia zysku (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 września 2014 r., sygn. akt II SAB/Wa 328/14). Oznacza to, że jeżeli dziennikarz adresuje swój wniosek do organu władzy publicznej, to zastosowanie będą miały przepisy powołanej ustawy o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2058; dalej jako: u.d.i.p.); natomiast w przypadku skierowania przez dziennikarza wniosku o informację do podmiotu niezaliczonego do sektora finansów publicznych, właściwa będzie procedura przewidziana w art. 4 prawa prasowego (por. J. Ruszewski, P. Sitniewski, „Dostęp do informacji publicznej w pytaniach i odpowiedziach”, Fundacja Centrum Inicjatyw na rzecz Społeczeństwa w Białymstoku, s. 68 oraz A. Augustyniak, Komentarz do art. 4 [w:] „Prawo prasowe. Komentarz”, red. B. Kosmula, G. Kuczyński, Warszawa 2013, s. 49).

Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 pkt 4 u.d.i.p.: „**obowiązane do udostępniania informacji publicznej są** władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności (...) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz **podmioty reprezentujące** inne państwowe jednostki organizacyjne albo **jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego**”. W konsekwencji uznać należy, że prawo dostępu do informacji publicznej swoim zakresem obejmuje również organy samorządu terytorialnego, a w opisanym na wstępie stanie faktycznym sprawy zastosowanie znają przepisy u.d.i.p..

Art. 61 Konstytucji RP gwarantuje każdemu, w tym również dziennikarzowi, „prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej”, obejmującą informację o "działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa", jak również informację o osobach pełniących funkcje publiczne. Prawo do informacji obejmuje również dostęp do dokumentów oraz "wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów".

Jak zasygnalizowano na wstępie niniejszego pisma, **prawo wyrażone w art. 61 Konstytucji jest konsekwencją zasady przejrzystości systemu sprawowania władzy (art. 2 Konstytucji RP) ustanowionej dla realizacji społecznej kontroli władzy i zapobiegania jej nadużyciom oraz poprawiania jakości pracy administracji publicznej** (por. J. Sobczak, „Prawo prasowe. Komentarz”, Warszawa 2008, s.185). Zasada jawności działania organów państwa, nazywana niekiedy "przejrzystością administracji" uważana jest za jedną z fundamentalnych wartości państwa prawa oraz warunek efektywnego funkcjonowania systemu demokratycznego (por. T. R. Aleksandrowicz, „Komentarz do ustawy o dostępie informacji publicznej”, Warszawa 2002, s. 7-10).

Regulację art. 61 Konstytucji RP uzupełniają gwarancje: swobody wypowiedzi, a w tym m.in. pozyskiwana informacji (art. 54 ust. 1 Konstytucji RP). Ponadto, należy podkreślić, że „[...] **wolność prasy w rozumieniu art. 14 Konstytucji RP** nie ogranicza się do rozpowszechniania wiadomości i informacji, lecz **obejmuje także dostęp do legalnych źródeł informacji. Należy w związku z tym przyjąć, że wolność prasy chroni także prawo prasy do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej, prawo dostępu do dokumentów będących w posiadaniu tych organów oraz prawo wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z wyborów powszechnych, z możliwością rejestracji dźwięku i obrazu. Uprawnieniom tym odpowiada obowiązek właściwych organów władzy publicznej udzielania prasie informacji o ich działalności, zapewnienia dostępu do dokumentów oraz zapewnienia wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej**" (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2000 r., sygn. akt II RN 64/00).

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Prezydenta o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku zajęтым w przedmiotowej sprawie.